

TIL: Kultur- og likestillingsdepartementet

postmottak@kud.dep.no

Kun pr. e-post

Oslo, 15. mars 2024

Deres ref.: 23/5586-1

FORSLAG TIL ENDRINGER I ÅNDSVERKLOVEN MV – HØRINGSFRIST 15. MARS

Fond for utøvende kunstnere (FFUK) vil i hovedsak begrense sine kommentarer til forhold i høringsnotatet som angår fondet. Våre merknader hører til høringsnotatets pkt. 19.2.2 – 19.2.5.

Innledning

Fondsloven dateres tilbake til 14. desember 1956. Fondet har med andre ord delt ut midler fra innkrevet fondsavgift til utøvende kunstnerne i mer enn 30 år før denne gruppen i åndsverkloven fikk sekundærrettigheter til fremføring av opptak av deres prestasjoner. Siden endringen i 1989 av 1961-åndsverkloven har utøvende kunstnere hatt vederlagsrett til fremføring og overføring av innspilt musikk, først kun til kringkasting, siden til all offentlig fremføring. Fondsavgiften har likevel bestått ved siden av vederlagsretten, etter store endringer hva gjelder avgiftsgrunnlaget. Vi mener det både er rom og behov for fortsatt innkreving av fondsavgiften.

FFUK er nå et kulturfond finansiert ved avgift på fremføring og overføring av ikke-vernede opptak. For alle praktiske formål er det avgift på bruk av amerikanske plater det er snakk om, da amerikanske innspillinger ikke anses som vernet i Norge hva gjelder fremføring og overføring til allmennheten. Fondet finansieres altså av en bruk av innspilt musikk som ellers ikke hadde generert midler. Brukerne som fremfører eller overfører innspilt musikk til allmennheten, betaler for all musikkbruk, uavhengig av om musikken er vernet eller ikke. Resultatet er at vederlagsretten gir den enkelte utøver vederlag innkrevet av Gramo etter bruk, mens fondsloven skaffer midler som tildeles av fondet til utøvende kunstnere etter søknad.

Gramo krever inn fondsavgiften sammen med vederlaget etter avtale med FFUK. For de fleste avtaleområder utgjør ikke-vernede andel av musikkbruk 21-23 %. Enkelte skeptikere til fondsordningen mener at fondsavgiften «spiser av vederlaget». Fondet mener på sin side at de store brukerne av innspilt musikk (typisk store kringkastere og butikk-kjeder) neppe uten videre vil gå med på å betale det samme til Gramo dersom fondsavgiften falt helt bort.

For fondets avgiftsgrunnlag er det helt avgjørende hvilket omfang vederlagsretten etter åndsverklovens § 21 har. Der vederlagsretten slutter, tar fondsloven over, jf. § 21 femte ledd annet punktum. Åndsverklovens rekkevidde for utøvende kunstnere og deres nærstående rettigheter er regulert i § 114. Fondet gir sin tilslutning til høringsnotatets forslag til endringer i formuleringer både i åvl § 114 og tilhørende forskrift § 58. Endringsforslaget fjerner etter fondets syn det tolkningsrommet enkelte har ment gjeldende ordlyd åpner for.

Romkonvensjonen

Med utgangspunkt i Romkonvensjonens (RK) artikkel 2 om nasjonal behandling og Norges forbehold (reservasjon) om at RK artikkel 12 ikke får anvendelse dersom tilvirkeren ikke er tilhørende i eller borger av et annet RK-land, vil det etter høringsutkastet være klart at lydopptak spilt inn i USA eller av en amerikansk tilvirker ikke har RK-vern for fremføring i Norge.

Fondet er av den oppfatning at nevnte reservasjon understreket i sitatet under bør videreføres. For fondsloven har reservasjonen til RK vist seg å være av avgjørende betydning. Vi kan ikke uten videre gi tilslutning til at reservasjonen skal slettes uten at dette er grundig begrunnet og at departementet gir klart uttrykk for at materiell gjensidighet fortsatt vil legges til grunn for rekkevidden av åndsverklovens § 21.

“Reservations made upon accession: "(a) Pursuant to article 16, paragraph 1, item a (ii), reservation is made to the effect that article 12 shall not apply in respect of use other than for the purpose of economic gain. b) Pursuant to article 16, paragraph 1, item a (iii), reservation is made to the effect that article 12 shall not be applicable if the producer is not a national of another Contracting State. c) Pursuant to article 16, paragraph 1, item a (iv), reservation is made to the effect that the extent and duration of the protection provided for under article 12 for phonograms which are produced by a national in another Contracting State shall not be more comprehensive than protection granted by that State to phonograms first produced by a Norwegian national. d) Pursuant to article 6, paragraph 2, reservation is made to the effect that broadcasts are only protected if the headquarters of the broadcasting organisation is situated in another Contracting State, and the broadcast is transmitted from a transmitter in the same Contracting State.”

<https://www.wipo.int/wipolex/en/treaties/parties/remarks/NO/17>

Kort om RAAP

EU-domstolens avgjørelse i sak C-265/19 (RAAP) var overraskende da den tilsynelatende satte prinsipper om nasjonal behandling og materiell gjensidighet til side. Den etterfølgende utredningen av prof. dr.juris Ole-Andreas Rognstad avklarte rettstilstanden ut fra Norges EØS-tilknytning. Fondet støtter utredningens konklusjon og vil berømme departementet for at dette kompliserte spørsmålet ble så grundig belyst.

WPPT

Høringsnotatet legger opp til at Norge skal tiltre WPPT. Reservasjonene mot de alternative tilknytningskriteriene «produsentens nasjonalitet eller innspillingssted» bør gjennomføres, men avgiftsgrunnlaget vil da være avhengig av USAs reservasjon. Så vidt vi kan forstå, har USA tatt forbehold (sitert under og understreket) som innebærer at vederlagsretten for fremføring og overføring, dvs. kringkasting og fremføring og overføring til allmennheten omfattet av § 21 ikke er gjenstand for materiell gjensidighet.

“WPPT Notification No. 8
WIPO Performances and Phonograms Treaty
Ratification by the United States of America
(...)

The said instrument of ratification contains the following declaration: "Pursuant to Article 15(3) of the WIPO Performances and Phonograms Treaty, the United States will apply the provisions of Article 15(1) of the WIPO Performances and Phonograms Treaty only in respect of certain acts of broadcasting and communication to the public by digital means for which a direct or indirect fee is charged for reception, and for other retransmissions and digital phonorecord deliveries, as provided under the United States law."

https://www.wipo.int/treaties/en/notifications/wppt/treaty_wppt_8.html

Fondsordningen er av stor betydning for utøvende kunstnere med virke i Norge, og fondet setter stor pris på at departementet ivaretar ordningen. Fondet vil likevel oppfordre departementet til å beholde de reserverasjoner som er mulig under Romkonvensjonen.

Med vennlig hilsen
Fond for utøvende kunstnere

Mette Møller (sign.)
direktør